

VÝVOJOVÁ DYSFÁZIE

Vývojová dysfázie je **porucha postihující vývoj řeči**, toto postižení řečových center v mozku má velmi různorodý charakter a často ho nelze přesně lokalizovat. Etiologie poruchy sahá od doby těhotenství (např. toxické poškození plodu) přes dobu porodu (např. porodní trauma) po období postnatální (např. prodloužená novorozenecká žloutenka, virové onemocnění s lehkými známkami encefalitidy). Postižena může být kterákoli složka verbálního aktu (senzorická, motorická, obě), na základě tohoto poškození se pak u dětí objevují charakteristické rysy této poruchy, zasahující v různé míře do všech složek jejich řečového projevu.

Senzorická - percepční - receptivní dysfázie: porucha vnímání, paměti a rozumění řeči. Znamená to, že dítě slyší, ale nedokáže zvuky diferencovat, takže zvuk nepřináší informaci. Obtíže jsou zejména v dekódování řeči.

Motorická - expresivní - dysfázie: porucha schopnosti samostatného vyjadřování (dítě nevysloví hlásku nebo slovo) - aktivní slovník je výrazně nižší než úroveň rozumění slovům a větám, porozumění je relativně lépe zachováno oproti dysfázii receptivního typu. Velké obtíže sebou nese rozšiřování aktivního slovníku. (Dítě si nedovede motoricko-kinetický vzorec slova zapamatovat a později vybavit).

Smíšená - nejčastěji se vyskytující porucha. Všichni pacienti s „expresivní“ poruchou řeči mají totiž do určité míry rovněž obtíže s porozuměním mluvenému – přinejmenším na úrovni složitějších gramatických struktur – stejně jako všichni pacienti s „percepční“ poruchou zákonitě v jejím důsledku produkují obsahově neadekvátní sdělení, která mohou působit jako obtíže s "expresí".

Charakteristické znaky dysfázie:

Opožděný vývoj řeči - poškození řeči a jazykových schopností na všech úrovních. Projevuje se zejména na úrovni foneticko-gramatické, syntaxi a sémantice. Tedy postihuje zvukovou skladbu hlásek a jejich řazení do slabik a slov, stavbu vět a jejich gramatickou strukturu, obsahovou úroveň vět. Slovní zásoba je chudá, výrazy zvukově podobné jsou nesprávně využívány, věty jsou jednoduché, dysgramatické, nesprávné je skloňování, předložkové vazby, spojky, pomocná slovesa nebo zvrtná zájmena.

Porucha sluchového vnímání - sluchová analýza a syntéza, fonemický sluch, uchování informací (akusticko-verbální paměť). Špatná schopnost reprodukce melodie, rytmu a dynamiky řeči.

Porucha zrakového vnímání - rozlišování figur proti pozadí, diferenciací tvarů, pravolevá a prostorová orientace, optická paměť.

Porucha motoriky - postižena je jemná i hrubá motorika i orofaciální svaly (tváře, ústa).

U dětí školního věku se často objevuje **propojení se specifickými poruchami učení** (zejména dysgrafií, dysortografií, dyslexií). Problémy v mluvené řeči se tak přenášejí dále do čtení a psaní a nadále obtíže prohlubují.

